

Juridicum

NYHETS BREV FRÅN JURIDISKA INSTITUTIONEN

Nr 4 • Sep 2006

”En ovanlig dag i livet”

Den 14 juni i år var det dags för advokat Roland Dahlman att efter åtta års forskning lägga fram sin avhandling *Corporate Form and International Taxation of Box Corporations*. Som Roland beskriver det är disputationen en av livets mest ovanliga dagar, en dag som i hans fall pågick från ottan till ända in på småtimmarna. En dag som innebär en psykisk anspänning från tidig morgon till dess att betygsnämnden på eftermiddagen kommit med sitt beslut, godkänd eller icke godkänd.

Roland Dahlman har i sin avhandling undersökt askbolag, ett internationellt fenomen som i Sverige blev föremål för lagstiftning 2004. Motiveringen till varför Roland valde att skriva om askbolag är att det är ett fenomen som vuxit fram under de senaste åren och existerar världen över. Ett askbolag definieras som indirekt ägda

det nyhetskrav som ställs på en avhandling.

TUNNELSEENDE

Dagen för disputationsakten följer en strikt akademisk tidsordning och börjar klockan 9.00 med att betygsnämnden träffas över en kopp kaffe. Roland ansluter till gruppen en timme senare då själva disputationen startar med handledaren Peter Melz öppnande. Under de två timmar som disputation varar presenterar först respondenten sin avhandling kort och ska därefter lyssna på opponentens invändningar, kritik och idéer. Detta med familj, släkt, vänner, press, akademiker och andra nyfikna närvarande.

Själva disputationen och timmarna innan kräver en oerhörd koncentration som framkallade vad Roland beskriver som ett tunnelseende. Handledaren förklarar för Roland innan disputationen satte igång att han inte skulle föregripa någonting. Roland visste således inte vad som skulle hända eller vad som skulle tas upp.

”Sin” opponent beskriver Roland som pedagogisk och ingen hänsynslös kritiker. Han var konkret och gav konstruktiv kritik som var lätt att ta till sig. Efter opponenten har sagt sitt och Roland fått tillfälle att försvara sin avhandling får de övriga säga sitt. Betygsnämndens ledamöter ställer sina frågor och därefter ges andra i lyssnarskaran möjlighet att uttala sig. 13.00 avslutade handledare Peter Melz disputationen.

Två timmar senare var det dags för mottagning med vin och tilltugg på institutionen och det är då som betygsnämnden

Mottagningen på institutionen efter disputationen

ger sitt betyg på avhandling, ett av två möjliga. Och när betygsnämndens ordförande Gustaf Lindencrona uttalat orden att betygsnämnden är eniga att avhandlingen *Corporate Form and International Taxation of Box Corporations* är godkänd släpper så all anspänning. Att få höra dessa ord är vad de åtta senaste åren gått ut på.

AKADEMISK FESTSTÄMNING

Resterande del av dagen går ut på fest. Under mottagningen hålls tal och skålas och Roland beskriver det som att en akademisk feststämning infinner sig. Det är formella tal och festen följer en viss akademisk ordning, samma som för andra disputationmottagningar.

På kvällen var det buffémiddag för 170 gäster i form av kollegor, släkt, vänner och familj på Riddarhuset. En middag och fest som även den genomsyras av den akademiska atmosfären. Med på middagen var en toastmaster och Roland höll ett formellt tal till sin opponent. Disputationsdagen vill Roland sammanfatta som en sammansatt dag med oerhörda krav på akademisk disciplin.

EFTERLÄNGTAD SEMESTER

Sedan Roland blev antagen som doktorand för åtta år sedan i en

kull av nio andra doktorander, de flesta anställda på heltid, har fyra hunnit disputera innan honom. Resterande har ännu framläggandet framför sig.

Roland har utöver doktorelandet arbetat som advokat, ett yrke som visserligen är ganska fritt men som tillsammans med avhandlingen har ätit upp kvällar, helger och semestrar de senaste åren. Att kalla Rolands arbete för någonting annat än en prestation skulle därför vara en stor underdrift. Sommarens dagar har Roland därför tillbringat i lugn och ro tillsammans med fru och barn. En synnerligen välförtjänt semester eller ”rast vila” som Roland uttrycker sig.

När sommaren nu övergår i höst är det ännu inte klart vad Roland ska ägna sig åt. En förhoppning finns om att arbetet mellan Roland och Juridicum ska fortsätta, något annat skulle vara onaturligt efter så många års forskning på institutionen. Han har den praktiska erfarenheten från advokatycket och har nu en doktorsexamen i ryggen. Att fortsätta arbeta tillsammans med Juridicum och skriva, forska eller föreläsa skulle vara ett alldeles utmärkt sätt att kombinera det akademiska och det praktiska.

Stockholmslag i topp i rättegångstävling

Den 10-11 juni hölls Nordiska rättegångstävlingen om de mänskliga rättigheterna i Helsingfors. I den deltog lag från alla de nordiska länderna. Stockholm ställde upp med tre lag vilka alla tre tog sig till semifinal för första gången någonsin. Club S:t Erik från Stockholm gick vidare till final och vann hela tävlingen. Brinnen Bodström och Club Södermark kom till semifinal. En person ur varje Stockholmsklubb, Fredrik Bergman från S:t Erik, Otilia Boström från Brinnen Bodström och Karin Wallfeldt från Club Södermark, utnämndes också till bästa pläderare i sin division. 2007 hålls tävlingen i Stockholm.

In memoriam

Professor emeritus Lars Hjermer har avlidit 84 år gammal av en olyckshändelse. Hjermer innehade professuren i internationell rätt på Stockholms universitet från 1975 fram till emeriteringen 1988. Lars Hjermer var aktiv i International Law Association (ILA) och under flera år var han styrelseledamot och ordförande av svenska ILA. Han var också engagerad i frågor kring Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och gjorde framgångsrika insatser i mål inför konventionsorganen i Strasbourg.

Roland med sin fru på mottagningen

dotter-dotterbolag i ett tredje land i förhållande till Sverige som moderbolagsland och ett andra land såsom jurisdiktion för det finansiella mellanledet – holdingbolaget. Avhandlingen är teoretisk, baserad på tillgängligt forskningsmaterial. Ingen tidigare avhandling eller specialstudie vad gäller askbolag har påträffats, något som uppfyller

Forskningsmedel till kvinnliga docenter

För att förbättra jämställdheten bland professorerna på Stockholms universitet har rektor beslutat att kvinnliga docenter tillika lektorer vid universitetet ska kunna söka medel för forskning. Målet är att de som beviljas stödet ska kunna bli beförade till professorer för att avhjälpa den bristande jämställdheten. Inom programmet, som varar tre år, avsätts totalt 9,6 mkr. Juridicums Annina Holmqvist Persson, docent i civilrätt, har blivit beviljad medel för två år med start september 2006.

Juristutbildning i topp

Till sommarkurserna 2006 hade antalet sökande minskat med 28 % jämfört med förra sommaren. Dock söker inte folk till kurser som har många platser utan till redan populära kurser, som till exempel Juridisk introduktionskurs, Jiken. Till den sökte i år 600 studenter, vilket var mer än till alla andra kurser.

Även till vårantagningen hade de sökande minskat men fortfarande var juristutbildningarna populära. Antalet 1:a handsökande till juristlinjen var 1197 stycken, vilket är en nedgång på knappt 10 procent jämfört med förra våren. Även bland de som precis gått gymnasiet var Juristlinjen ett populärt alternativ på ansökningsblanketten. Nästan en av fem hade skrivit dit juristutbildningen som ett av alternativen.

DETTA HÄNDER VID JURIDICUM

Nya regler i Lexlab

Föreståndaren för LexLab, Ulf Färjare, meddelar att reglerna i LexLab kommer att ändras under hösten. Många studenter har meddelat att de upplever att de blir störda i LexLab. Samtidigt finns det ett behov att kunna göra grupparbeten. Labben kommer därför att delas upp i ett där grupparbete får utföras, fritt fram att babbla på, prata i mobil m.m. I det andra blir det tvärtom - tyst och avslagen mobil. Förändringarna syftar till att möta båda dessa behov. Det är även föreslaget att labben får varsitt tilläggsnamn: Paradiso (tyst) respektive Inferno (aktivitet).

Uppsatspris till jur stud

Juriststuderande Moa Dahlin har tilldelats andra pris i Brottsoffermyndighetens uppsatsävling 2006. Som prissumma tilldelas Moa 10 000 kronor. Moa Dahlin skrev i ämnet processrätt om samtal med barn som brottsoffer ur både juridiskt och beteendevetenskapligt perspektiv tillsammans med Anna Kaldal samt dr Clara Hellner Gumpert som handledare.

Höstterminen

Terminen pågår mellan 26 augusti 2006 och 20 januari 2007.

När papper och penna byts ut till dator

Under det gånga läsåret har den första elektroniska tentamen hållits för juristikstudenter på Stockholms Universitet. Rättsteknikstudenterna tentades under höstterminen 2005. Under vårterminen var det dags för 30 studenter i allmän rättslära att examineras. Systemet är ännu under utveckling och det behöver satsas pengar på IT-utrustning i skrivsalarna för att elektronisk examination ska kunna användas i den utsträckning det är tänkt. Det långsiktiga målet är dock att alla studenter på juristlinjen ska kunna examineras elektroniskt.

Elektronisk examination, e-Ex, förekommer runt om i världen i ett antal olika ämnen. Ett juridiskt exempel är CALI (The Center for Computer-Assisted Legal Instruction) i USA som har verkat sedan 1982 där flertalet law schools i Nordamerika deltar. I Europa finns bland andra BILETA, British & Irish Law, Education and Technology Association, som har en lika hög uppslutning.

På Stockholms universitet har institutionen för Matematik en minikurs på 5 poäng inom vilken alla examineras elektroniskt. På Juridicum togs det inledande steget mot e-Ex inom kursen Rättsteknik där det sedan 1999 används ett kalkylblad för att automatiskt sammanställa resultaten från delfrågorna och seminarierna till summerade poäng och bokstavsbedömning.

Drivande i utvecklingen av e-Ex är Juridicums IT-grupp. De menar att systemet med e-Ex för alla parter, studenter och lärare, är både snabbare och billigare än traditionella salstentor. Det möjliggör fler examinationstill-

fällen och visar resultatet omedelbart till studenten.

Ulf Färjare, adjunkt i rättsinformatik och medlem i IT-gruppen, pekar bland annat på rättssäkerheten. "Redan idag har vi anonyma tentor vilket alla uppskattar. Elektroniskt inlämnade svar får neutrala handstilar, vilket bland annat eliminerar intolkning av kön eller annat oväsentligt. Idag är det enbart funktionshinder studenter som lämnar in sina tentor i ordbehandlad form. I ett e-Ex-system kommer inte heller dessa att sticka ut. De som dikterar sina svar kan få dessa direkt inskrivna." Det finns därtill positiva aspekter, som till exempel att examinatorn slipper tolka svårlästa handstilar, något som idag tar en stor del av lärarnas tid i anspråk. Studenterna kan för egen del avge bättre svar eftersom det blir lättare att redigera svaren.

NÖJDA STUDENTER

Vid tentamen i allmän rättslära i våras fungerade allt väl. I kursutvärderingen märks svar som dessa: "SUPER! Det märks att ni vet hur man utnyttjar ny teknik! Kan ni inte dela med er av er kunskap till andra ämnen?" och "Där ligger ni nog i topp på Juridicum. LexLab-tentan var mkt bra". Även personal på universitetet är överlag positivt inställda till den nya tekniken. Alla som har erfarenheter av systemet gillar det. Tillämpningar av detta slag avlastar kursadministrationen avsevärt eftersom betyg och andra resultat i ett utbyggt system registreras omedelbart.

IT-gruppen menar att gemensamt för de som framfört negativa eller skeptiska åsik-

ter är att de inte provat själv, har förutfattade meningar eller missuppfattat systemet. e-Ex är inget annat än en helt vanlig tenta, men där papper och penna förekommer i form av en dator. Det är samma frågor, samma svar, samma examinator och samma regler.

FRAMÅTSKRIDANDE PLANER

e-Ex är ännu under utveckling, något som kommer att pågå under en lång tid. Planen för framtiden är att flera moment i undervisningen ska datoriseras. En grundtanke med att använda IT i större utsträckning är att examinationen blir en mer integrerad och mindre traumatisk del av inläringen. Gränserna suddas ut jämfört med traditionell salstenta. Övningar kommer så småningom att genomföras digitalt och mailas in direkt till läraren genom ett musklick på skärmen.

Ambitionen är att alla studenter på juristlinjen ska tentera elektroniskt. I höst är det tänkt att studenter i allmän rättslära och rättsteknik ska tenteras på detta sätt. Långsiktigt kommer också själva examinationen, där examinator rättar tentamen och sätter betyg att datoriseras. Även administrationen kommer att skötas elektroniskt. Examinators resultat kommer att sammanfogas med övriga resultat för att därefter automatiskt slussas vidare till Ladok via FastReg. Studenten ska även elektroniskt bland annat kunna "hämta ut" sin tenta och begära omprövning.

Hur e-Ex kommer att utvecklas framöver beror på i vilken utsträckning Stockholms universitet kommer att satsa på IT-stöd i skrivsalarna. Det behövs för att e-Ex ska kunna användas i större utsträckning. Om pengarna skulle satsas på att bygga ut IT-salar skulle en institution som Juridicum, enligt färiska uträkningar, kunna spara ett antal miljoner på bara ett par år, något som universitetet visat intresse för. IT-gruppen menar att vinsterna, som tid och pengar, respektive möjligheterna att höja kvaliteten och effektivisera inläringen är massiva.

HÖGA KRAV PÅ INFORMATIONSKVALITET

Höjd informationskvalitet är, enligt Ulf Färjare, en av de många möjligheterna med e-Ex. Under en enda termin genererar enbart Juridicums grundkurser omkring 30 000 delresultat och 5 000 betygsrapporteringar. Varje enskild juriststudent genererar under sin studietid hundratals resultat samt ska betygsrapporteras vid minst 25 tillfällen under sin studietid.

Universitetet är en myndighet och en sådan ska leverera med 100 procents informationskvalitet, allt måste bli rätt. IT är, rätt använt, ett bra verktyg för det. Detta är utgångspunkten för e-Ex.

Lexlab